

گفت وگو با محمدرضا محمدی، کارگردان افغانستانی فیلم کوتاه «رؤیا» که در برزیل خوش درخشید

به دنبال نگاه زیبایی شناسانه در مهاجرت هشتم

الهام ظریفیان

گفت‌وگوی روز

پس از آغاز پخش بین‌المللی فیلم کوتاه «رؤیا»، ساخته محمدرضا محمدی، کارگردان جوان افغانستانی ساکن مشهد، این فیلم به جشنواره‌های معتبری مانند «مونته کاتینی، ایتالیا، «باهیا ایندیپینت، برزیل و «یوروشورتس، لهستان راه یافت و عنوان بهترین فیلم کوتاه داستانی را در جشنواره «باهیا ایندیپیندنت، برزیل برای عوام‌لش به‌ارمغان آورد. محمدی چندی پیش هم توانست با فیلم کوتاه، نازپری، به جشنواره chelkinofest روسیه راه پیدا کند و جایزه بهترین فیلم را در این رویداد به‌دست آورد. مضمون هر دو این فیلم‌ها مشکلات مهاجران است. در ادامه با محمدی، کارگردان این آثار، همراه شدیم و درباره روند تولید، رؤیا و همچنین آنچه در فیلم‌سازی به دنبال آن است، گفت‌وگو کردیم.

● ورود به دنیای فیلم‌سازی

محمدی یک فیلم‌ساز جوان اصل‌التا افغانستانی است که در مشهد بزرگ شده و از دوره نوجوانی در این شهر به فیلم‌سازی علاقه‌مند شده است. او پیش‌تر درباره ورودش به دنیای فیلم‌سازی به‌شهرآرا گفته بود: «من از زمان نوجوانی به فیلم‌سازی علاقه داشتم و می‌خواستم به هرصورتی در یک پروژه حضور پیدا کنم و با فضای پشت‌دوربین آشنا شوم. تا اینکه حدود یازده سال پیش به‌عنوان بازیگر سیاهی‌لشکر به عوامل فیلم کوتاهی به نام «نفس نرم‌نسیم» اضافه‌شدم. این اتفاق فرصت خیلی خوبی برای من بود تا با روند کار و مراحل ساخت یک فیلم آشنا شوم. وقتی سر این پروژه حاضر شدم، شیوه فیلم‌سازی و روحیه جمعی که‌در کار وجود داشت و اینکه تعدادی آدم برای رسیدن به یک هدف مشترک تلاش می‌کردند، برایم خیلی هیجان‌انگیز بود. به‌همین دلیل بعد از اینکه پروژه تمام شد بلافاصله و با آنکه اطلاعات خاصی نداشتم شروع به نوشتن فیلم‌نامه کردم. اولین فیلم‌نامه‌ام را که نوشتم، با چند بازیگر کار را کلید زد. به همین روال سه اثر ساختم که از نظر خودم چندان با کیفیت نبود. سرانجام سال ۹۳ تصمیم گرفتیم در انجمن سینمای جوانان مشهد ثبت‌نام و اطلاعات سینمایی‌ام را افزایش دهم. حضور در این کلاس‌ها انگیزه من را چند برابر کرد. کتاب‌های بیشتری مطالعه کردم و فیلم‌های بیشتری دیدم تا کارم بهتر شود.» او در ادامه فیلم کوتاه «نازپری» را ساخت و پس از آن «رؤیا» را کلید زد. «رؤیا» داستان یک زوج جوان افغانستانی را روایت می‌کند که تلاش می‌کنند به‌صورت غیرقانونی راهی اروپا شوند اما با حوادثی جبران‌ناپذیر روبه‌رو می‌شوند.

● قدم گذاشتن در مسیر مهاجرت

محمدی می‌گوید که ایده ساخت هر دو فیلم «نازپری» و «رؤیا» سال ۲۰۱۵ در زمان جنگ سوریه که موجی از مهاجرت از آسیا و کشورهای سوریه و عراق به سمت اروپا به راه افتاد در ذهن او شکل گرفته است. در این‌هنگام او تصمیم گرفته بود در این مسیر قدم بگذارد و با بقیه مهاجران به سمت اروپا برود. چیزی که او راه‌مسیر مهاجرت‌کنانده بود غیر از دلایل شخصی، کنجکاو ی بود که همیشه در این‌باره داشت. او خود از جامعه مهاجران بود ولی می‌خواست از نزدیک مهاجرت را ببیند، لمس کند و بفهمد چرا آدم‌ها با وجود خطراتی که این مسیر دارد تصمیم می‌گیرند

زندگی‌شان را در یک کوله بربزند و دل به خطر بزنند. نمی‌خواست تنها به‌شنبیده‌ها و خواننده‌ها و دیده‌هایش اکتفا کند، می‌خواست خودش برود و همه چیز را ببیند و بفهمد که چه چیزی انسان‌ها را به این مسیر می‌کشاند و چه چیزی در انتظار آن‌هاست. اومی دانست این مسیر برای او یک کارگاه بزرگ فیلم‌سازی خواهد بود: «این اتفاق یک نقطه عطف بزرگ در زندگی من بود. من در این مسیر اتفاقاتی را تجربه کردم که پیش از آن هیچ اطلاعی درباره آن‌ها نداشتم و هرگز چنین سختی‌ها و مشکلاتی را از نزدیک ندیده بودم.»

آن نقطه طفلی که محمدی به‌عنوان فیلم‌ساز در این مسیر به دنبالش بود در یکی از لحظات که با بقیه مهاجران در حال دویدن بود برایش اتفاق افتاد: «خانمی را دیدم که کنار من در حال دویدن بود. متوجه شدم باردار است.»

● از فیلم‌نامه نیمه‌بلند به کوتاه رسیدم

این تصویر در ذهن فیلم‌ساز جوان ماند. گذشت. سفر تمام شد و او و بقیه مهاجران به اروپا رسیدند تا بتوانند پناهندگی بگیرند. نزدیک به سه سال در اروپا بود و در تمام این مدت آن تصویر در ذهنش مثل همان لحظه اول زنده بود. می‌دانست که حتما در این باره فیلم خواهد ساخت. در این مدت سه سال بیش از هزار فیلم با موضوع مهاجرت دید. در همه این فیلم‌ها دنبال موقعیتی، صحنه‌ای یا حتی پلاتی بود که تجربه کرده بود اما در هیچ کدام چیزی را که می‌خواست پیدا نکرد، بنابراین تصمیم گرفت خودش دست‌به‌کار شود و فیلمی را که پلان به پلانمش را در ذهن بارها مرور کرده بود بسازد: «اگر می‌دیدم چنین فیلمی ساخته شده است، دنبالش نمی‌رفتم.» با این تصمیم به ایران برگشت. در همان روزها خبری را در رسانه‌ها شنید درباره زن مهاجر بارداری که در حال رفتن از ترکیه به یونان، داخل قایق وضع حمل کرده بود. این خبر سوزه او را تکمیل کرد و مصمم شد که هرطور شده فیلمی در این‌باره بسازد: «شروع به نوشتن فیلم‌نامه کردم. تمام تصاویری را که در ذهنم حک شده بود به کار گرفتم. هشت ماه طول کشید تا به یک فیلم‌نامه منسجم و کامل برسم.»

در ابتدا فیلم‌نامه بلندتری نوشته بود اما بعد تصمیم گرفت آن را کوتاه‌تر کند و به این ترتیب فیلم‌نامه «رؤیا» از نیمه بلند به کوتاه تبدیل شد. قدم

بعدی پیدا کردن سرمایه‌گذار برای فیلمش بود. او برای این کار در پیچینگ انجمن سینمای جوانان ایران (توضیح شفاهی ایده و داستان فیلم در یک بازه زمانی چند دقیقه‌ای با هدف جذب سرمایه‌ساخت فیلم) شرکت کرد. در این رویداد از بین بیش از هزار فیلم‌نامه ارائه‌شده چهار فیلم‌نامه انتخاب شد که یکی از آن‌ها فیلم‌نامه «رؤیا» بود. اما پس از آن شیوع کرونا به اوج رسید. با تعطیلی بسیاری از فعالیت‌ها انجمن سینمای جوانان هم فعالیت‌هایش را محدود کرد و پشتیبانی از ساخت فیلم را به تعویق انداخت. در این دوره طولانی محمدی بیکار نشست و بر سوزه دیگری که از مهاجرت داشت شروع به کار کرد و فیلم «نازپری» را ساخت. با بهبود وضعیت کرونا او و انجمن سینمای جوانان ایران توانستند کار بر روی فیلم «رؤیا» را شروع کنند. او درباره انتخاب بازیگران و روند تولید فیلم می‌گوید: «برای انتخاب بازیگران فراخوان دادیم. من بیشتر مؤسسات

بازیگری مشهد را رفتم. از بین بیش

از پانصد نفر که تست دادند ۱۰ نفر از انتخاب کردیم که شامل بازیگران ایرانی و افغانستانی بودند. بعد از آن

تولید فیلم را شروع کردیم. این کار

۱۰ روز طول کشید.»

● فیلم‌برداری در روستای میامی

فیلم‌برداری «رؤیا» در روستای میامی در اطراف مشهد انجام گرفت. منطقه‌ای به نسبت کوهستانی و

نزدیک به مرز که می‌شد لوکیشن‌هایی

شبیه آنچه کارگردان در مسیر مهاجرت به چشم دیده بود در آن بازسازی کرد. بعد از پایان فیلم‌برداری پروژه پس‌تولید شروع شد. سینماگرانی از مشهد و تهران حدود دو ماه بر روی مراحل بعدی «رؤیا» کار کردند و فیلم را برای پخش بین‌المللی آماده کردند. سرانجام در این روزها پخش بین‌المللی فیلم شروع شده و هم‌زمان به جشنواره‌های معتبری نیز راه پیدا کرده است، از جمله جشنواره‌های «مونته کاتینی، ایتالیا، «باهیا ایندیپینت، برزیل و «یوروشورتس، لهستان که در جشنواره «باهیا ایندیپینت، برزیل به‌عنوان بهترین فیلم کوتاه داستانی انتخاب شد. این فیلم از تاریخ ۲۸ نوامبر تا ۴ دسامبر در جشنواره «یوروشورتس» لهستان اکران خواهد شد. ● نمی‌خواستم فقط درباره مشکلات مهاجرت آگاهی بدهم هرچند «رؤیا» درباره مهاجرت و مشکلاتی است که مهاجران در مسیر مهاجرت با آن‌ها روبه‌رو هستند اما به گفته کارگردانش به‌صورت دقیق نمی‌گوید این مهاجرت در کجا اتفاق افتاده است. محمدی می‌گوید: «رؤیا گستره عظیمی از کل پدیده مهاجرت و مهاجران را دربر می‌گیرد. با این حال شخصیت‌های فیلم اهل افغانستان هستند اما لهجه و نوع پوشششان ملیت آن‌ها را مشخص می‌کند.»

او در پاسخ به این سؤال که هدف شما از ساخت فیلم با موضوع مهاجرت چیست می‌گوید: «ناآگاهی درباره

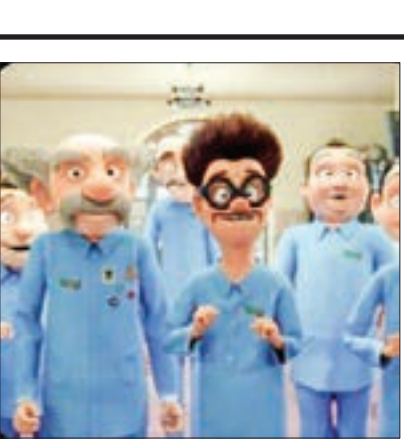
چندتا از صحنه و پشت‌صحنه فیلم «رؤیا»

مهاجرت و مشکلات آن‌ها وجود دارد ولی هدف من این نیست که مردم را آگاه کنم. من در کنار تولید یک کار سرگرم‌کننده که از لحاظ زیبایی‌شناسی بتواند چند دقیقه یک آدم را تحت تأثیر قرار دهد اطلاعاتی را به مخاطب می‌دهم. «نازپری» درباره ناآگاهی در جامعه افغانستان در حوزه مشکلات ازدواج‌های اجباری است. بسیاری از افغانستانی‌هایی که در خود افغانستان یا ایران زندگی می‌کنند چشم‌بسته و بدون تحقیق دخترشان را به خواستگار می‌دهند. همچنین در مسیر مهاجرت به اروپا می‌دیدم خیلی از مصاحبه‌کنندگان اروپایی که درخواست پناهندگی مهاجران را بررسی می‌کنند برایشان مهم نیست و اطلاع ندارند که مهاجران چه مسیری را پشت سر گذاشته‌اند تا به آنجا برسد. ● به دنبال موضوعات اجتماعی در فیلم‌سازی هشتم

با اینکه «مهاجرت» تاکنون مضمون اصلی فیلم‌های محمدی را تشکیل داده است، این فیلم‌ساز جوان لزوماً قصد ندارد تنها در همین موضوع کارش را ادامه دهد. اومی‌گوید: «برای من خیلی مهم نیست که در آینده هم حتماً درباره مهاجرت فیلم بسازم. فیلم‌های آینده من ممکن است درباره هر موضوعی باشد و شخصیت‌هایش از هر ملیتی باشند. من برای ساخت فیلم‌سراغ سوزه‌هایی می‌روم که آن قدر من را درگیر و هیجان‌زده کنند که راه دیگری جز ساختشان نداشته باشم.» البته او پیش از این یک فیلم‌نامه بلند با موضوع افغانستان در دست تهیه داشت که هنوز نتوانسته است آن را تکمیل کند. در این باره توضیح می‌دهد: «تقریباً نیمی از فیلم‌نامه فیلم را نوشتم و قصد داشتم آن را در افغانستان تولید کنم ولی با توجه به اتفاقاتی که سال گذشته در افغانستان افتاد فعلاً تولید آن متوقف شده است اما همچنان به سوزه‌های دیگری که برای فیلم بلند دارم فکر می‌کنم که لزوماً درباره مهاجرت نیستند.»

● به فیلم‌سازی در هر شرایطی ادامه می‌دهم محمدی درباره اینکه می‌خواهد فیلم‌سازی را در حیطه فیلم کوتاه ادامه دهد یا بلند، می‌گوید: «اکنون از نظر مالی شرایط برای تولید فیلم بلند مناسب نیست. با این حال من همچنان تلاشم را می‌کنم که بتوانم فیلم‌نامه‌های بلندی را که در نظر دارم کامل و بودجه‌ای را برای ساختشان فراهم کنم. اگر چنین امکانی برایم میسر نشد، سعی می‌کنم با پروژه‌های کوچک‌تری در قالب فیلم کوتاه کارم را ادامه بدهم.»

او همچنین با تأکید بر ظرفیت‌های موضوعی متعددی که برای ساخت فیلم درباره مسائل و شرایط جامعه میزبان وجود دارد می‌گوید: «خیلی از فیلم‌سازان با یک تصویر یا یک کلمه تصمیم به ساخت فیلم می‌گیرند. هر لحظه ممکن است ایده‌ای به ذهن فیلم‌ساز خطور و درباره آن شروع به نوشتن کند.»

فیلم‌های «بام‌بالا» با ۱۰ هزار و ۴۰۰ بلیت و ۲۵۸ میلیون تومان، «بیرو» با ۴۵۱ بلیت و ۱۱ میلیون و ۳۷۰ هزار تومان، «پسر دلفینی» با ۲۰ هزار و ۴۷۰ بلیت و ۵۲۱ میلیون تومان، «تی‌تی» با ۲ هزار و ۲۸۰ بلیت و ۷۶ میلیون تومان، «دوزیست» با ۳ هزار و ۵۴۰ بلیت و ۱۱۳ میلیون تومان و «شین» با ۱۸۹ بلیت و ۶ میلیون تومان در رده بندی فروش قرار دارند. فیلم‌های «طبقه یک‌ونیم» با ۱۶۶۰ بلیت و ۴۴ میلیون تومان، «علف‌زار» با ۱۹۴۰ بلیت و ۶۶ میلیون تومان، «لوپتو» با ۶۵ هزار و ۶۵۰ بلیت و یک میلیارد و ۶۱۲ میلیون تومان، و «بانک زده‌ها» با ۳۹۱ بلیت و حدود ۱۰ میلیون تومان در جدول فروش این هفته سینماهای کشور قرار دارند. اکنون تعداد کل مخاطبان سینما از ابتدای سال ۹ میلیون و ۵۹۱ هزار نفر بوده و فروش کل فیلم‌های اکران شده هم به ۲۹۷ میلیارد تومان رسیده است.

چارسوق هنر

«کلاغ خبرچین و الاغ عصبانی» روی صحنه مشهد

نمایش «کلاغ خبرچین و الاغ عصبانی» از پنجشنبه، ۱۰ آذر مـ، ساعت ۱۸:۴۵ در فرهنگ‌سرای ترفایک در مشهد اجرا می‌شود. این نمایش که ویژه کودکان است، تلاش می‌کند با یک اجرای کم‌دی موزیکال کنترل خشم را آموزش دهد.
براین اساس در خلاصه داستان آن آمده است: عصبانی شدن یک احساس است ولی کنترلش یک مهارت. قهرمان کسی است که می‌تواند خشمش را کنترل کند. کارگردانی این نمایش بر عهده علیرضا حیدری بوده، نویسندگی آن را محسن پورنظری انجام داده و نیلوفر عابدی مجری طرح آن بوده است و علی احمدنیا به عنوان مشاور کارگردان در میان عوامل این نمایش حضور دارد. از بازیگران نمایش «کلاغ خبرچین و الاغ عصبانی» نیز می‌توان به سجاد اسحاق زاده، نرگس بهدانی، آوا عباسی، عطیه سجادی و کیا کاتبی اشاره کرد.

«مرد آرام» مهدی‌هاشمی در نوبت پروانه ساخت

فیلم «مرد آرام» به تهیه‌کنندگی مهدی‌هاشمی در صف دریافت پروانه ساخت قرار گرفت. فیلم بلند داستانی سینمایی «مرد آرام» به کارگردانی بهنوش صادقی در صف دریافت پروانه ساخت قرار گرفت. پرونده این فیلم در

تاریخ یک آذر در سازمان سینمایی تکمیل شده است. بهنوش صادقی بازیگر و کارگردان است و در پروژه‌هایی مانند «خانه دیگری»، «دردهای عظیم ۲»، «مدینه»، و «به‌همین سادگی» به عنوان کارگردان یا بازیگر حضور داشته است.

۷۵ فیلم، متقاضی حضور در جشنواره فجر چهل‌ویکم

طی یک ماه فرصت ثبت نام آثار سینمایی در سامانه جشنواره که تا پایان آبان ماه ادامه داشت، تهیه‌کنندگان ۱۷۵ اثر درخواست خود را برای حضور در بخش سودای سیمرغ (مسابقه سینمای ایران) جشنواره چهل‌ویکم ثبت کرده‌اند. بررسی تطابق آثار ثبت‌نامی با آیین‌نامه توسط دبیرخانه جشنواره آغاز شده است و فیلم‌های حائز شرایط حضور پس از ارسال نسخه کامل توسط هیئت انتخاب بازبینی خواهند شد. هیئت انتخاب مسابقه بخش ملی، بازبینی فیلم‌های متقاضی حضور را از ۱۵ آذرماه آغاز و تا ۱۵ دی‌ماه آسامی فیلم‌های منتخب را برای حضور در بخش مسابقه سینمای ایران چهل‌ویکمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر اعلام خواهد کرد. چهل‌ویکمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر ۱۲ تا ۲۲ بهمن‌ماه امسال به دبیری مجتبی امینی برگزار می‌شود.

۳ فیلم در راه سینماهای کشور

شورای پروانه نمایش فیلم‌های سینمایی در جلسه اخیر با صدور پروانه نمایش سه عنوان فیلم «نفرین آرتا»، به کارگردانی مجید کریمی، «عامه‌پسند»، به کارگردانی

سهیل بیرقی و «هفت بهار نارنج» به تهیه‌کنندگی محمد کمالی پور و کارگردانی منصور نورمحمد گل سفیدی موافقت کرد.

«آرام‌گاه»، نامزد دریافت جایزه‌از جشنواره «رحمت»

فیلم کوتاه «آرام‌گاه» به کارگردانی علی‌داریابی در ادامه حضورهای جهانی خود، در هشتمین دوره جشنواره فیلم کوتاه رحمت ترکیه حضور دارد و به رقابت می‌پردازد. جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه رحمت با هدف گرد هم آوردن کارگردانان و تهیه‌کنندگان در زمینه فیلم کوتاه در کنار متخصصان صنعت و جشنواره‌های سینمای ترکیه و جهان و حمایت از پروژه‌ها در مرحله تولید برگزار می‌شود. نرگس آبیار در ترکیب داوران این دوره از جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه رحمت حضور دارد. «آرام‌گاه» پیش از این جایزه بهترین فیلم کوتاه از بیست و پنجمین جشنواره مذبح امروز ایتالیا، جایزه بهترین فیلم‌برداری جشنواره نهال، جایزه بهترین فیلم، بهترین طراحی صحنه و بهترین طراحی لباس جشنواره استانی قم را در کارنامه دارد، همچنین نامزدی بهترین فیلم‌نامه جشنواره نهال و حضور در جشنواره سایه را نیز تجربه کرده است. در خلاصه داستان این فیلم کوتاه آمده است: «ریحانه باعث مرگ نوزادش شده است. اکنون در غیاب همسر فراری‌اش در جست‌وجوی راهی برای خاک سپاری نوزاد است و با مصائبی روبه‌رو می‌شود ولی...»

گروه هنر

گزارش روز

اگرچه آمار گیشه در دو ماه اخیر نشان می‌دهد که سالن‌های سینما با افت شدید تماشاگر رو به رو شده‌اند، در میان همین فیلم‌های در حال اکران، رقابت اصلی بین فیلم‌های کم‌دی و انیمیشن است و به نظر می‌رسد بچه‌ها مخاطب جدی‌تر این روزهای سینما هستند. در هفته‌های گذشته دست‌اندرکاران سینما در تلاش برای اکران فیلم‌هایی بودند که بتوانند با جذب مخاطب، گیشه را از رکودی که دچارش شده است نجات دهند؛ در این راستا سازندگان فیلم‌سینمایی «بخارست» راضی به اکران شدن آن‌طور که برخی پیش‌بینی می‌کردند استقبال از این فیلم کم‌دی چشمگیر نبود و به‌همین دلیل در جلسه اخیر شورای

«بخارست» در صدر

کدام فیلم‌های سینما در ۷ روز گذشته تماشاگر بیشتری داشت؟

صنفی نمایش فیلم دیگری متقاضی اکران نشد. بررسی آمار فروش فیلم‌ها نشان می‌دهد در هفت روز گذشته تعداد مخاطبان سینما اندکی بیشتر شده است و تا ظهر روز جمعه، چهارم آذرماه، فیلم «بخارست» به کارگردانی مسعود اطیابی نزدیک به ۵۸ هزار بلیت فروخته و در مجموع به فروش کل ۲ میلیارد و ۲۲۷ میلیون تومان رسیده است. نکته شایان توجه فروش انیمشین «لوپتو» است که در همین بازه زمانی ۶۵ هزار و ۸۰۰ بلیت فروخته و فروش کلی آن از ۴ میلیارد تومان گذر کرده است. در چند وقت اخیر برخی صاحبان سینما امید داشتند با پخش مسابقات فوتبال جام جهانی در سینماها میزان فروش در گیشه برای یک مدت کوتاه هم که شده، اندکی رونق بگیرد اما با منتفی شدن این ماجرا فعلاً چشم‌امید به فیلم‌های سینمایی است که بتوانند مخاطب را به سینما برگردانند. در این بین